

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRAWNA NIELETNICH W POLSCE

PAMIĘTAJ, ŻE NIELETNI ODPOWIADAJĄ SAMI ZA SWOJE CZYNY BĘDĄCE CZYNAMI ZABRONIONYMI PRZEZ POLSKIE PRAWO. CZYNIE NIE POZOSTANIE BEZ REAKCJI POLICJI I INNYCH INSTYTUCJI.

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich reguluje postępowanie wobec osób naruszających prawo. Według niej dotyczy to osób pomiędzy 13 – 17 rokiem życia, które ponoszą odpowiedzialność prawną za popełnione czyny zabronione. Po skończeniu lat 17 odpowiadasz jak osoba dorosła. Wyjątkiem jest ukończenie przez nieletniego 15 lat i popełnienie jednego z przestępstw z kategorii zbrodni (min. zabójstwa człowieka). Czynnem zabronionym przez tą *Ustawę* będzie zachowanie określone w *Kodeksie Karnym*, /jako przestępstwo/ lub *Kodeksie Wykroczeń* /jako jedno z 12 wykroczeń/.

Za zachowania, które określane są jako objawy **demoralizacji** w Polsce nieletni odpowiadają do 18 roku życia.

Przykładami demoralizacji są min.:

- używanie wulgarnego słownictwa;
- wandalizm (np. umyślne niszczenie cudzego mienia, zwłaszcza publicznego);
- nieposłuszeństwo wobec rodziców, opiekunów;
- przedwczesne podejmowanie życia seksualnego i czerpanie z tego korzyści;
- stosowanie agresji, przemocy;
- palenie papierosów i używanie wyrobów tytoniowych, spożywanie alkoholu;
- uprawianie żebractwa;
- zażywanie narkotyków w tym nowych substancji psychoaktywnych – „dopalaczy”.
- udział w grupie przestępczej, destrukcyjnych subkulturach;
- inne formy zachowań naruszających przyjęte w Polsce normy społeczne i prawne.

Jeśli nieletni dopuści się popełnienia czynów zabronionych przez prawo, to policjanci **mają obowiązek podjąć zdecydowane działania**, mogą między innymi nieletniego:

- zatrzymać (może to zrobić również Straż Graniczna);
- przesłuchać w charakterze sprawcy czynu karnego;
- fotografować;
- pobrać odciski palców;
- poddać badaniu alkomatem, narkotestem;
- umieścić w Policijnej Izbie Dziecka;
- na polecenie Sądu Rodzinnego umieścić w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym, Schronisku dla Nieletnich lub Zakładzie Poprawczym.

JESTEŚ OK., KIEDY PRZESTRZEGASZ PRAWA.

PAMIĘTAJ !

Jeśli ktoś namawia Cię do popełnienia przestępstwa, czy wykroczenia wyraż zdecydowanie swój sprzeciw. Stanowczo przeciwstaw się przemocy, krzywdzeniu innych, odrzucaniu, wyśmiewaniu, zastraszaniu przez osoby z otoczenia, poinformuj o tym rodzica lub inną zaufaną osobę dorosłą. Przemoc nie kończy się sama. Pierwszym krokiem do jej przerwania jest przełamanie izolacji i zмовы milczenia. Szukaj wsparcia i pomocy, jeśli będziesz w zagrożeniu, pomagaj innym w niebezpiecznych dla nich sytuacjach.

DBAJ O BEZPIECZEŃSTWO SWOJE I INNYCH.

Wybrane, najczęstsze zachowania nieletnich będące czynami karalnymi:

Wykroczenia:

- posiadanie w miejscu publicznym noża, maczety lub innych podobnie niebezpiecznych przedmiotów;
- zakłócanie porządku publicznego w tym spoczynku nocnego np. krzykiem, hałasem, albo wywołaniem zgorzenia innych ludzi;
- niszczenie i uszkodzenie znaków umieszczonych przez organ państwowy;
- uszkodzenie znaków lub urządzeń zapobiegających niebezpieczeństwu;
- rzucanie kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazd będący w ruchu;
- samowolna zmiana znaków lub sygnałów drogowych);
- prowadzenie pojazdów przez osobę będącą po użyciu alkoholu;
- kradzież lub przywłaszczenie mienia o wartości poniżej 500 zł, a także paserstwo mienia o wartości poniżej 500 zł;
- niszczenie lub uszkodzenie mienia, jeśli szkoda nie przekracza 500 zł.;
- utrudnianie korzystania z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego.

Przestępstwa:

- udział w bójce lub pobiciu;
- doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej;
- znęcanie się przez min. zadawanie bólu, dolegliwych cierpień moralnych;
- kradzież cudzej rzeczy również z włamaniem;
- rozbój – to kradzież cudzej rzeczy ruchomej przy zastosowaniu przemocy, groźby wobec tejże osoby;
- kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze;
- przywłaszczenie cudzego mienia ruchomego i używanie go jak własnego;
- oszustwo;
- naruszenie nietykalności cielesnej drugiej osoby;
- zniesławienie – to mówienie w sposób poniżający pokrzywdzonego wobec innych;
- znieważenie – to zachowanie wyrażające pogardę dla innej osoby;
- uszkodzenie ciała lub spowodowanie rozstroju zdrowia u innej osoby – to spowodowanie zmian w organizmie człowieka utrudniające jego normalne funkcjonowanie;
- posiadanie, sprzedaż, produkowanie, udzielanie innym do użycia narkotyków, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”.

Pamiętaj! Każde zło czynione przez człowieka obraca się przeciwko człowiekowi.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПОЛЬЩІ

ПАМ'ЯТАЙ, ЩО НЕПОВНОЛІТНІ НЕСУТЬ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО Є ЗАБОРОНЕНОЮ ПОЛЬСЬКИМ ЗАКОНОМ. СКОЄННЯ ЗЛА НЕ ЗАЛИШИТЬСЯ БЕЗ РЕАКЦІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ІНШИХ УСТАНОВ.

Закон про провадження у справах неповнолітніх регулює провадження щодо осіб, які порушують закон. Згідно закону, це стосується осіб віком від 13 до 17 років, які несуть юридичну відповідальність за вчинені заборонені дії. Коли особа досягає віку 17 років, вона несе відповідальність, як повнолітня особа. Винятком є ситуація коли неповнолітній віком 15 років вчинив правопорушення, що відноситься до категорії злочинів (у тому числі вбивство людини). Діянням, забороненим цим Законом, є діяння, визначене *Кримінальним кодексом* / як правопорушення / або *Кодексом про адміністративні правопорушення* / як один із 12 дрібних хуліганств/. За поведінку, яка в Польщі визначається як прояв **деморалізації**, неповнолітні віком до 18 років несуть відповідальність як повнолітні.

Приклади деморалізації включають:

- використання нецензурної лексики;
- вандалізм (наприклад, навмисне знищення чужого майна, особливо громадського);
- непослух батьків та опікунів;
- ранній старт сексуальної активності та отримання користі;
- прояви агресії, насильства;
- куріння та вживання тютюнових виробів, вживання алкоголю;
- жебрацтво;
- вживання наркотиків, у тому числі нових психоактивних речовин – «конструкторських наркотиків (dopalaczy)».
- бути учасником злочинних угруповань, деструктивних субкультур;
- інші форми поведінки, що порушують соціальні та правові стандарти, прийняті в Польщі.

У разі вчинення неповнолітнім дій, заборонених законом, **працівники поліції зобов'язані вжити рішучих дій**, у тому числі до неповнолітнього можуть бути застосовані наступні дії:

- затримання (це також може зробити прикордонник);
- допит як особи, що скоїла кримінальне правопорушення;
- фотографування;
- взяття відбитків пальців;
- проходження тесту на стан алкогольного чи наркотичного сп'яніння;
- поміщення в Центр тимчасової ізоляції неповнолітніх правопорушників;
- за клопотанням Сімейного суду поміщення до Молодіжного виховного центру, притулку для неповнолітніх чи виправної установи.

БУДЕШ В ПОРЯДКУ, ЯКЩО ДОТРИМУЄШСЯ ЗАКОНУ.

ПАМ'ЯТАЙ!

Якщо хтось схиляє вас до скоєння злочину чи правопорушення, чітко висловіть свій супротив. Рішуче виступайте проти насильства, заповідання шкоди іншим, неприйняття, насмішок, залякування з боку оточуючих, повідомте про це батьків або інших дорослих, яким довіряєте. Насильство не припиниться само собою. Першим кроком до його припинення є порушення ізоляції та мовчання. Шукайте підтримки та допомоги, якщо вам загрожує небезпека, допомагайте іншим у небезпечних для них ситуаціях.

ДБАЙ ПРО СВОЮ БЕЗПЕКУ ТА БЕЗПЕКУ ІНШИХ.

Найпоширеніші приклади поведінки неповнолітніх, які є кримінальними злочинами:

Дрібні злочини:

- володіння ножем, мачете або інших схожими небезпечними предметами в громадському місці;
- порушення громадського порядку, у тому числі відпочинок у нічний час, наприклад, криком, шумом або викрикуванням погроз іншим людям;
- знищення та пошкодження знаків, розміщених державними органами;
- пошкодження знаків або пристроїв для запобігання безпеки;
- кидати каміння або інших предметів в транспортний засіб, що рухається;
- самовільна зміна дорожніх знаків або сигналів;
- керування транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння;
- крадіжка або привласнення майна вартістю менше 500 злотих, а також збут краденого майна вартістю менше 500 злотих;
- знищення або пошкодження майна, якщо збитки не перевищують 500 злотих;
- перешкоджання використанню пристроїв, призначених для громадського користування.

Злочини:

- участь у бійці чи побитті;
- спонукання неповнолітніх до 15 років до статевих відносин або інших дій сексуального характеру;
- знущання (заподіяння фізичного чи морального болю, страждань);
- крадіжка зі зломом;
- розбій – викрадення чужого рухомого майна шляхом насильства, погроз особи;
- розбійні крадіжки та вимагання;
- привласнення чужого рухомого майна та використання його як свого;
- обман;
- порушення фізичної недоторканності іншої особи;
- дифамація – висловлювання в спосіб, що принижує гідність особи;
- образа – це поведінка, що виражає зневагу до іншої людини;
- нанесення тілесних ушкоджень або спричинення розладів здоров'я - спричинення змін в організмі людини, що перешкоджають його нормальному функціонуванню;
- володіння, збут, виробництво, надання іншим особам для вживання наркотичних засобів, психотропних речовин і нових психоактивних речовин, т. зв. «конструкторські наркотики (dopalaczy)».

Пам'ятай! Кожне зло, вчинене людиною, обернеться проти неї самої.